

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา ในประเทศสหรัฐอเมริกาหมายความว่ารวมถึงการนำเอาสิ่งของจากร่างกายผู้ต้องหาซึ่งสิ่งของดังกล่าวได้แก่ ส่วนอวัยวะของผู้ต้องหา¹ รวมทั้งสิ่งอื่นที่เข้าไปอยู่ในร่างกายของผู้ต้องหา² และหมายความว่ารวมถึงเลือดและสิ่งที่ขับออกจากร่างกายของผู้ต้องหา³ เพื่อรวบรวมเป็นพยานหลักฐานนำมาพิสูจน์ความผิด⁴ ซึ่งพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นวัตถุพยานที่เป็นพยานหลักฐานในทางวิทยาศาสตร์ เนื่องจากต้องใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยในการค้นหาความจริง⁵

---

¹ คดี State V. Tatreau, 176 Neb 381 126 NW 2d 157.

² คดี Lee. V winston, 717 F.2d 888, 890 (1983).

³ Thomas J. Gardner. Criminal Evidence:Principles, Cases and Readings 2nd Edition. St. Paul, West Publishing Corp, 1988. P. 556.

⁴ American Jurisprudence (Vol. 29) Second Edition, New York, The Lawyer Co-operative Publishing Co: Rochester, 1967, P. 84.

⁵ Thomas J. Gardner. Criminal Evidence:Principles, Cases and Readings P. 539.

สำหรับวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญา คือการค้นหาความจริงให้ได้มากที่สุด^๖ และการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาทำให้ได้รับพยานหลักฐานสำคัญในคดีที่ทำให้ทราบตัวผู้กระทำความผิด^๗ เนื่องจากพยานหลักฐานที่ได้รับจากการแสวงหาจากร่างกายผู้ต้องหา เป็นพยานหลักฐานที่สามารถเชื่อมโยงถึงการกระทำความผิดได้ เพราะพยานหลักฐานนี้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง^๘ ในการพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดหรือบริสุทธิ์ โดยการนำพยานหลักฐานที่ได้รับจากการแสวงหาจากร่างกายผู้ต้องหาเปรียบเทียบกับพยานหลักฐานที่เก็บมาจากสถานที่เกิดเหตุในการพิสูจน์ความผิด^๙ และนอกจากการเปรียบเทียบแล้ว พยานหลักฐานจากการแสวงหาจากร่างกายผู้ต้องหายังนำไปพิสูจน์ความมีนินมา^{๑๐} และพิสูจน์หาสารเสพติดในร่างกายของผู้ต้องหาได้^{๑๑} โดยนำเอาพยานหลักฐานดังกล่าวมาตรวจสอบโดยตรงในการพิสูจน์

^๖ Yale Kamisar, Wayne R. Lafave, Jerold H. Israel, Modern Criminal Procedure. St. Paul, Minn, West Publishing Co, 1974, P. 1208.

^๗ Thomas J. Gardner. Criminal Evidence: Principles, Cases and Readings P. 539.

^๘ Ibid, P 556 และดูพวงศกรณ์ ชูเวช, การพิสูจน์หลักฐาน (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2531), หน้า 140.

^๙ Ibid.

^{๑๐} ทศนะ สุวรรณจุฑะ, นิติเวชศาสตร์ หลักปฏิบัติและวิเคราะห์ปัญหา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2532), หน้า 282.

^{๑๑} ประยูร นรการผดุง, ประมวลความรู้เรื่องยาเสพติดให้โทษ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : บริษัทบูรพาสามัคคีจำกัด, 2509), หน้า 94.

ความผิด พยานหลักฐานที่ได้รับจากการแสวงหาจากร่างกายผู้ต้องหาจึงเป็น พยานหลักฐานที่สำคัญในคดีที่จะนำไปพิสูจน์ความผิด มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการ ค้นหาความจริงในคดีอาญา

อย่างไรก็ดี การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา เป็น เพียงรูปแบบหนึ่งของการค้นหาความจริงจากฝ่ายรัฐ ซึ่งการค้นหาความจริงจาก ฝ่ายรัฐอาจเกิดจากการแสวงหาพยานหลักฐานได้หลายกรณีด้วยกัน เช่น การค้น บ้านเรือน การค้นเคหสถาน การค้นร่างกาย อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนตัว ของบุคคลแต่รัฐก็มีอำนาจทำการแสวงหาพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้โดยอำนาจตาม บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132(1) และมาตรา 132(2) ที่บัญญัติว่า

"เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐานให้เจ้าพนักงานสอบสวน มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือ ตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพ ถ่าย แผนทีหรือภาพวาด จำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึก รายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น

(2) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็น พยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น"

จากบทบัญญัติมาตรา 132(1), (2) เป็นการบัญญัติให้อำนาจฝ่ายรัฐ ในการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยมี การแยกการตรวจและการค้นออกจากกัน โดยการตรวจบัญญัติไว้ในมาตรา 132(1) และการค้นบัญญัติไว้ในมาตรา 132(2) ซึ่งในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้มีการกล่าวถึงการ ตรวจร่างกายผู้ต้องหาเอาไว้ในมาตราอื่นใดอีก นอกจากมาตรา 132(1) นี้ เพียงมาตราเดียว การตรวจร่างกายผู้ต้องหาจึงไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ความ

คุ้มครองเอาไว้แต่อย่างใด แต่การแสวงหาพยานหลักฐานของฝ่ายรัฐโดยการค้นตาม
 มาตรา 132(2) ได้มีการบัญญัติเอาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 มาตราอื่นๆ อีกอันเป็นการคุ้มครองผู้ต้องหาจากการค้นหาความจริงของฝ่ายรัฐ
 จากการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการค้น ซึ่งมาตรา 132(2) บัญญัติว่าฝ่ายรัฐ
 จะทำการค้นได้ต่อเมื่อปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น ส่า-
 หรับกรณีของการค้นตัวบุคคลเพื่อรวบรวมสิ่งของจากการค้นเป็นพยานหลักฐาน
 ในคดีฝ่ายรัฐจึงต้องใช้อำนาจตามบทบัญญัติกฎหมายที่ให้ไว้คือมาตรา 85 เกี่ยวกับการ
 การค้นตัวผู้ถูกจับ มาตรา 93 เกี่ยวกับการค้นบุคคลในที่สาธารณะสถาน และมาตรา
 100 วรรคสอง ที่บัญญัติถึงอำนาจการค้นตัวบุคคลต่อเนื่องกับการค้นเคหสถาน
 ซึ่งการบัญญัติกฎหมายไว้ดังนี้เป็นการจำกัดอำนาจของฝ่ายรัฐให้ทำการแสวงหา
 พยานหลักฐานโดยการค้นตัวบุคคลให้อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย อันเป็นการคุ้มครอง
 ต่อสิทธิส่วนตัวของผู้ต้องหาจากการปฏิบัติของฝ่ายรัฐ

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้อง-
 หาเป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัวที่รุนแรงกว่าการแสวงหาพยานหลักฐานกรณีอื่น ๆ ¹²
 ดังนั้นบทบัญญัติกฎหมายที่มีจุดมุ่งหมายจะให้ฝ่ายรัฐมีอำนาจทำการแสวงหาพยาน
 หลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาก็คงจะมีบทบัญญัติกฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจไว้อย่างชัด
 เจน หรือมีการบัญญัติกฎหมายเปิดช่องทางให้มีการปฏิบัติแสวงหาพยานหลักฐาน
 จากร่างกายผู้ต้องหาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ดัง
 เช่นพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งเปิดช่องให้มีการแสวงหาพยาน

---

¹² Leonard Bruce Mandell, L. Anita Richardson,
 "Surgical Search: Removing a Scar on the Fourth Amendment",
The Journal of Criminal Law & Criminology (vol. 75), 1984,
 P.526 และคูโอสถ โกสิน, "การตรวจเลือด", ดุลพินิจ, เล่มที่ 5, 2501 : 593.

หลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาโดยให้หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่กำหนด
 ในกฎกระทรวง แต่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการตรวจ
 ผู้ต้องหาตามมาตรา 132(1) นั้นบัญญัติชัดเจนถึงการแสวงหาพยานหลักฐานจาก
 ร่างกายผู้ต้องหาเฉพาะที่เป็น การตรวจร่างกายภายนอกของผู้ต้องหาคือตรวจ
 บาดแผล และลายพิมพ์นิ้วมือ และกรณีของการค้นตัวบุคคลที่บัญญัติไว้ในมาตรา
 85, 93 และ 100 วรรคสองก็ไม่ใช่บทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐแสวงหาพยาน
 หลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา แม้ว่าทั้ง 3 มาตรานี้จะบัญญัติคุ้มครองสิทธิส่วน
 ตัวของบุคคลจากการที่ฝ่ายรัฐทำการค้นตัวบุคคลแต่บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวก็ไม่
 เพียงพอต่อการคุ้มครองผู้ต้องหาจากการที่รัฐทำการแสวงหาพยานหลักฐานจาก
 ร่างกายผู้ต้องหาแต่อย่างใด บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 จึงไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่บัญญัติอย่างชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับการแสวงหาพยาน
 หลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเพื่อยึด "ส่วนร่างกาย" ได้แก่ เลือดและสิ่งที่ขับ
 ออกจากร่างกาย คือ ลมหายใจ ปัสสาวะ น้ำลาย น้ำอสุจิของผู้ต้องหา, การ
 รวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นส่วนอวัยวะคือ ขน ผม เล็บ ของผู้ต้องหา รวมทั้ง
 การแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็น "สิ่งอื่นที่อยู่ในภายในร่างกาย" ของผู้ต้องหา
 รวบรวมเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งการที่ไม่มีบทบัญญัติกฎหมาย
 บัญญัติชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานดังกล่าว ทำให้เสี่ยงต่อ
 การปฏิบัติแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาที่ฝ่ายรัฐอาจทำการ
 แสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาโดยไม่ชอบได้ การศึกษาถึงอำนาจ
 รัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาจึงมีความจำเป็นเพื่อให้
 ทราบถึงขอบเขตอำนาจของฝ่ายรัฐที่จะทำ การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่าง-
 กายผู้ต้องหาว่าสามารถกระทำได้มากน้อยเพียงใด เพื่อให้ได้พยานหลักฐานมา
 พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา โดยที่ไม่ทำให้สิทธิส่วนตัวของ
 ผู้ต้องหาต้องถูกระทบกระเทือนมากเกินไป โดยทำการศึกษาเทียบเคียง
 กับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา แม้จะมีพัฒนาการแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการคุ้มครองสิทธิของประชาชนเป็นอย่างมาก¹³ ก็มีการยอมรับให้ฝ่ายรัฐทำการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา เนื่องจากค่านึงถึงคุณค่าของพยานหลักฐานที่ได้รับจากการแสวงหาจากร่างกายผู้ต้องหาที่ทำให้ได้รับพยานหลักฐานสำคัญพิสูจน์ความผิด และการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาจะต้องไม่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิในร่างกายของผู้ต้องหาอันเป็นสิทธิส่วนตัว (Right of Privacy) ที่มีการบัญญัติคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญมากจนเกินไปนักโดยที่รัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 (Fourth Amendment) ได้บัญญัติรับรองสิทธิในร่างกายบุคคลซึ่งเป็นสิทธิส่วนตัวที่ไม่อาจถูกแทรกแซงได้ โดยมีการวางหลักเกณฑ์เอาไว้ว่า¹⁴ การแสวงหาพยานหลักฐานของร่างกายผู้ต้องหาที่เป็นการรบกวนร่างกายผู้ต้องหาอย่างมาก (major intrusion) หรือเป็นการทำร้ายสามัญสำนึก (shock the conscience) นั้นเป็นการตรวจค้นโดยไม่มีเหตุอันควร (Unreasonable Search) แต่หากการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเป็นการรบกวนร่างกายผู้ต้องหาเพียงเล็กน้อย (minor intrusion) เช่นการเจาะเลือดแล้ว การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้หาหานั้นเป็นการตรวจค้นโดยมีเหตุอันควร (Reasonable Search)

¹³ จงรัก จุฑานนท์, การคุ้มครองสิทธิของประชาชนต่อการถูกจับกุมและตรวจค้นที่ไม่ชอบธรรม, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 26.

¹⁴ Leonard Bruce Mandell, L. Anita Richardson, "Surgical Search: Removing a Scar on the Fourth Amendment", The Journal of Criminal Law & Criminology (vol. 75), p.525-530.

จากหลักเกณฑ์ของการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการยอมรับให้ฝ่ายรัฐมีอำนาจกระทำการบังคับเอา กับผู้ต้องหาได้ หากเป็นการรบกวนร่างกายเล็กน้อย (minor intrusion) ซึ่ง ทำให้การค้นหาความจริงของฝ่ายรัฐจากการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกาย ผู้ต้องหานำไปใช้ในทางปฏิบัติได้เป็นอย่างดี โดยไม่กระทบกระเทือนสิทธิ ส่วน ตัวของผู้ต้องหามากจนเกินไป และยังมี การกำหนดให้นำเอาพยานหลักฐานที่ ได้รับจากการแสวงหาจากร่างกายผู้ต้องหาอันได้แก่ เลือด, ลมหายใจ, ปัสสาวะ น้ำลายของผู้ต้องหามาตรวจสอบหาความมีนเมา โดยได้มีการกำหนดลงไว้ในกฎหมาย จราจรอีกด้วย ¹⁵

สำหรับประเทศไทย บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐาน จากร่างกายผู้ต้องหาได้บัญญัติไว้อย่างไม่ชัดเจนเพียงพอ จึงมีปัญหาว่าจะบังคับ ให้มีการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา เช่นกับในประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้เพียงใด การนำมาใช้นี้ อาจได้เป็น 2 ทาง คืออาศัย การตีความกฎหมาย และออกเป็นกฎหมายให้ชัดเจน¹⁶ ซึ่ง กฎหมายอาญานั้น การตีความจะต้องตีความอย่างแคบ อย่างเคร่งครัด ¹⁷ อย่างไร ก็ตามเนื่องจากกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของบุคคล การตีความ กฎหมายอาญาจึงทำได้หากการตีความนั้นเป็นไปในทางคุ้มครองสิทธิของบุคคล ¹⁸

¹⁵ American Jurisprudence (Vol. 7A) Second Edition, New York, The Lawyer Co-operative Publishing Co: Rochester, 1980, P.494.

¹⁶ โอสถ โกสิน, "การตรวจเลือด", ดุลพินิจ, หน้า 593.

¹⁷ วารีย์ วิชยานนท์, "การตีความกฎหมายของฝรั่งเศส", วารสาร นิติศาสตร์, เล่มที่ 2 ตอน 3 (ธันวาคม 2513), หน้า 133.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 134.

ในกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2521 มาตรา 21 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็ได้ มีบทบัญญัติรับรองสิทธิในร่างกายของบุคคลโดยบัญญัติว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในร่างกาย" คำพิพากษาคดีอาชญากรรมสงครามที่ 1/2489 อธิบายคำว่าเสรีภาพในร่างกาย หมายความว่าไม่ให้ใครมาทำอันตรายแก่เรา ¹⁰ และสำหรับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเป็นการดำเนินการของรัฐที่มีลักษณะรบกวนร่างกายของผู้ต้องหาเพื่อให้ได้พยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิด ²⁰ ซึ่งการดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาที่มีปัญหาคาบเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย ²¹ ดังนั้นหากจะอาศัยการตีความกฎหมายมาตรา 132(1) ให้การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาหมายความว่ารวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานโดยการเจาะเลือด และสิ่งที่ขับออกจากร่างกายผู้ต้องหา และหมายความว่ารวมถึงพยานหลักฐานซึ่งเป็นสิ่งของจากร่างกายผู้ต้องหา ในการนำมาเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดนั้น การตีความดังนี้เป็นการตีความในทางล่งละเมิดต่อสิทธิส่วนตัวของบุคคล ไม่ได้เป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ การตีความดังกล่าวไม่ได้รับการยอมรับให้ทำได้ ²² บทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงไม่อาจตีความดังกล่าวได้ แต่กฎหมายของไทยที่ได้มีการบัญญัติเปิดช่องให้ทำการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา ก็คือ พระราชบัญญัติ

¹⁰ โอสถ โกสิน, "การตรวจเลือด", ตุลพาท, หน้า 593.

²⁰ Leonard Bruce Mandell, L. Anita Richardson, "Surgical Search: Removing a Scar on the Fourth Amendment", The Journal of Criminal Law & Criminology (vol. 75), P.542.

²¹ Ibid, P.527 และดูโอสถ โกสิน, "การตรวจเลือด", ตุลพาท, หน้า 594.

²² เรื่องเดียวกัน

จรรยาทางบก พ.ศ. 2522 ที่บัญญัติห้ามขับรถในขณะมึนเมา²³ โดยให้มีการทดสอบผู้ขับขี่²⁴ สำหรับ วิธีการทดสอบให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง²⁵ และหากฝ่าฝืนไม่ยินยอมให้ทดสอบมีโทษทางอาญา²⁶ แต่ปรากฏว่านับจากพระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. 2522 ออกใช้บังคับเป็นต้นมา ยังไม่เคยมีการออกกฎกระทรวงกำหนดวิธีการทดสอบหาความมึนเมาเอาไว้เลย ทำให้รัฐไม่สามารถได้ประโยชน์จากการเจาะเลือดและสิ่งที่ขับจากร่างกายผู้ต้องหาไปตรวจสอบหาความมึนเมา ดังกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา²⁷ ซึ่งให้เห็นว่าฝ่ายบริหารยังไม่เห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานประเภทนี้เท่าที่ควร

การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาในประเทศไทย จึงยังไม่ได้รับการยอมรับและยังขาดการศึกษาทบทวนเพื่อนำมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง ทำให้เกิดปัญหาน่าคิดว่าสมควรที่ประเทศไทยจะยอมรับให้ฝ่ายรัฐทำการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาได้มากขึ้นเพียงใด และหากมีการยอมรับให้มีการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการค้นหาความจริงในคดีอาญาของประเทศไทยในประการใด ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นี้ยังมีได้มีการคิดทบทวนศึกษาหรือแสวงหาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเช่นเดียวกับต่างประเทศที่ได้มีการยอมรับ โดยบัญญัติกฎหมายไว้อย่างชัดเจน ผู้เขียนเห็นว่าหากมีการศึกษาถึงเรื่องนี้อย่างละเอียดแล้วก็จะ เป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ในทางปฏิบัติให้ได้ผลอย่างจริงจัง โดยบัญญัติกฎ

²³ พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43(2)

²⁴ พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 142 วรรคสอง

²⁵ พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 142 วรรคท้าย

²⁶ พระราชบัญญัติจรรยาทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 154

²⁷ American Jurisprudence (Vol. 7A) P. 414.

หมายถึงเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจนเพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้ดังกล่าว

1.2 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้จะศึกษาถึงอำนาจของฝ่ายรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาซึ่งได้แก่ การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา โดยการตรวจร่างกายภายนอกของผู้ต้องหาคือการตรวจบาดแผล และลายพิมพ์นิ้วมือ, การรวบรวมพยานหลักฐานโดยการเจาะเลือด และสิ่งที่ขโมยจากร่างกาย คือ ลมหายใจ ปัสสาวะ น้ำลาย น้ำอสุจิของผู้ต้องหา, การรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นส่วนอวัยวะ คือ ขน ผม เล็บของผู้ต้องหา รวมทั้งการแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็นสิ่งอื่นที่อยู่ในร่างกายของผู้ต้องหา โดยทำการวิเคราะห์บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นหลักในการศึกษา และศึกษาถึงสิทธิต่าง ๆ ของผู้ต้องหาที่ได้รับผลกระทบจากการที่ฝ่ายรัฐทำการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาดังกล่าว พร้อมทั้งศึกษากฎหมายที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาได้แก่พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะทำการศึกษาประกอบโดยสังเขป เพื่อหาหลักเกณฑ์ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาให้เป็นที่ยอมรับและเป็นไปในแนวเดียวกันโดยเทียบเคียงกับกฎหมายของต่างประเทศ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในเรื่องอำนาจรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา โดยเทียบเคียงกับแนวความคิดของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลักเพื่อนำมาปรับปรุงใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ สรุปได้ 4 ประการดังนี้
 ประการที่ 1 เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของการ

แสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา ซึ่งมีความสำคัญในการค้นหาความจริง ในการกระทำความผิด

ประการที่ 2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงขอบเขตอำนาจของฝ่ายรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา

ประการที่ 3 เพื่อศึกษาถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่ใช้อ้างต่อผู้รัฐ จากการที่รัฐทำการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา

ประการที่ 4 เพื่อศึกษาหารูปแบบที่จะทำให้การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป และมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนี้นจะเป็นการชี้แนวทางให้เห็นถึงการนำมาใช้อย่างเหมาะสมในทางปฏิบัติ

1.4 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร ทั้งเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศและความเห็นของนักนิติศาสตร์รวมทั้งแนวทางการวินิจฉัยคำพิพากษาของศาล โดยนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการศึกษาและนำมาเปรียบเทียบเพื่อสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในทางปฏิบัติต่อไป โดยมีข้อสมมุติฐานว่า พยานหลักฐานจากร่างกายของผู้ต้องหามีความสำคัญต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงมาก แต่ในกฎหมายไทยมิได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเพียงพอเกี่ยวกับอำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนในการล่วงละเมิดสิทธิในร่างกายของผู้ต้องหาเพื่อให้ได้มา ซึ่งพยานหลักฐานทำให้เกิดปัญหาการปฏิบัติ การรับฟังพยานหลักฐาน และความรับผิดชอบของเจ้าพนักงาน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจถึงลักษณะของการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาและประโยชน์ของพยานหลักฐานที่ได้รับจากการแสวงหาจากร่างกายผู้ต้องหา
2. ทำให้ทราบถึงขอบเขตอำนาจของฝ่ายรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหา และทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้ต้องหามาใช้ต่อสู้รัฐจากการที่

ฝ่ายรัฐทำการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาดังกล่าว

3. ทำให้ทราบถึงรูปแบบของการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเสนอกฎหมาย หรือ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายผู้ต้องหาเพื่อให้มีผลใช้ได้ทางปฏิบัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย